

Notater vedrørende

Rekruttering og fastholdelse af kvalificerede lærere

Handleplan vedrørende hjemmebesøg

Handleplan for registrering og opfølgning på elevfravær

Lektiecafeer

Lærernes undervisningstid

AKT-vejledere

Notaterne følger op på spørgsmål, som blev rejst i forbindelse med udvalgets første behandling af Kvalitetsrapporterne 14. september 2007.

Rekruttering og fastholdelse af kvalificerede lærere

Dette notat besvarer de spørgsmål, der blev rejst i forbindelse med udvalgets første behandling af kvalitetsrapporterne.

Lærerkvalifikationer defineres i kvalitetsrapporten som lærere med linjefagskompetence eller lign. kvalifikationer. Det fremgår af rapporten, at kvalitetsniveauet generelt er tilfredsstillende, når det drejer sig om fagene dansk, matematik og idræt. Linjefagskompetencen i geografi, biologi, fysik og kemi er opmærksomhedskrævende men endnu ikke bekymrende, og til forbedring af situationen er der p.t. 13 københavnske lærere, der opkvalificeres med linjefagskompetence i naturfag. Linjefagskompetencen er imidlertid bekymrende i natur/teknik og specialundervisning. Der uddannes et faldende antal lærere i natur/teknik på seminarierne, og specialundervisningen har i mange år været underprioriteret i læreruddannelsen, og det er således vanskeligt at se en god udvikling på de områder.

Dækning af linjefagskompetence i den københavnske folkeskoles øvrige fag kendes ikke, da kvalitetsrapporten alene har haft fokus på de fag, der har særlig bevågenhed fra enten Undervisningsministeriet eller Børne- og Ungdomsudvalget. Det betyder, at en lærer meget vel kan være linjefagsuddannet i andre fag og dermed velkvalificeret og et aktiv for skolen uden at tælle med i ovenstående.

Det skønnes dermed ikke muligt umiddelbart at kunne definere en ukvalificeret lærer. Der kan imidlertid være andre faktorer, der gør, at en lærer skønnes uegnet på en skole, men det er individuelle sager, som det er en leders ansvar at løse.

1. *Handling for rekruttering af kvalificerede lærere*

Lærerne ansættes decentralt på skolerne, hvilket indebærer, at processen med annoncering, nedsættelse af ansættelsesudvalg og ansættelsessamtaler er en decentral proces. Hvis en skole generelt har vanskeligt ved at rekruttere kvalificerede lærere, bør dette afdækkes med henblik på ændring af forholdene. Det vil alt andet lige gøre det lettere for en skole at rekruttere kvalificerede lærere, hvis

- Skolen har en klar faglig profil
- Skolens praktikordning fungerer godt (praktikanterne vælger så efterfølgende at søge ind på skolen)

Er der vanskeligheder pga. et dårligt rygte begrundet i tidligere forhold, kunne det overvejes, om der er mulighed for at implementere særlige incitamenter fx i form af rekrutteringstillæg eller andre frynsegoder.

2. *Fastholdelse af kvalificerede lærere*

Kvalitetsrapporten viser en høj mobilitet af lærerne hen over skoleåret. I perioden 1.9.2006 til 30.6.2007 er 9,1 % af det fastansatte personale på skolen fratrådt. Tallet omfatter skolens "frontpersonale" såsom lærere, ledere og skolesekretærer, hvor lærerne udgør 72 % af denne gruppe. Tallet for fraflytning over et helt skoleår er højere, da det store lærerskift traditionelt sker i forbindelse med sommerferien, men når kvalitetsrapporten alene opererer med ovennævnte periode er det netop begrundet med en kvalitetsforringelse af undervisningen, at en klasse oplever lærerfraflytning midt i et skoleår.

Begrundelser for lærernes fraflytning kendes ikke. Der er derfor behov for at afdække problemstillingen. Det kunne gøres ved at indføre obligatoriske fratrædelsessamtaler med baggrund i en spørgeguide. Det er således af interesse at få nærmere kendskab til, om

fracflytning skyldes vilkår, der blot må accepteres som fx pensionering eller flytning fra kommunen for at forbedre egen boligsituation og evt. opnå kortere transporttid. Skyldes fracflytning imidlertid forhold begrundet med et dårligt psykisk arbejdsmiljø som følge af en skoles elevgrundlag eller problemer med kolleger og/eller ledelse, vil det være af betydning at få afdækket med henblik på om muligt at kunne rette op på forholdene. Som i eksemplet ovenfor kan mulighederne om fastholdelsestillæg og/eller frynsegoder overvejes for at fastholde lærere med de ønskede kvalifikationer.

Derfor vil forvaltningen

- koble sin indsats for at sikre uddannelse af praktiklærere til rekrutteringsproblemet
- sikre, at det bliver et væsentligt element i profilskoler at de skal styrke mulighederne for at rekruttere kvalificerede lærere til København
- foreslå procedurer for fratrædelsessamtaler på skolerne
- undersøge erfaringer med at anvende rekrutterings- eller fastholdelsestillæg

Handleplan vedrørende hjemmebesøg

Dette notat besvarer de spørgsmål, som blev rejst i forbindelse med udvalgets første behandling af kvalitetsrapporterne.

1. *Hvad er forklaringen på, at så få skoler har gennemført hjemmebesøg trods midler udmeldt hertil?*

- AKF's evaluering af skolernes implementering af hjemmebesøg peger på følgende forklaringer:

§ Det er for mange lærere vanskeligt og til dels grænseoverskridende at gennemføre hjemmebesøg. Kun 12 % har på evalueringstidspunktet (marts 2007) været på hjemmebesøg, men de der har været det, har overvejende positive erfaringer (92 % mener at forældrene er glade for besøgene)

§ Skolelederne støtter ikke i tilstrækkelig grad lærerne i dette arbejde. Kun 22 % af lærerne mener, at de støttes af lederne i dette arbejde. Kun cirka halvdelen af skolerne har tidligere haft tradition for hjemmebesøg og ca. 40 % af lederne mener, at det giver bedre udbytte hvis samtalerne gennemføres på skolerne.

§ Kun få lærere og ledere mener, at forvaltningens udsendte vejledning er anvendelig

- Tilbagemeldinger fra skoler tyder på, at budgetudmeldingsproceduren gør det svært for skolerne at gennemskue, hvad der specifikt har været udmeldt til hjemmebesøg. Dertil kommer, at det øjensynligt har været vanskeligt for en del skoler at implementere sådanne obligatoriske tiltag på et år (samme effekt gælder elevplaner og evalueringssamtaler med forældre).

2. *Hvordan kan forvaltningen støtte skolernes implementering af hjemmebesøg?* Fra indeværende skoleår skal skolerne, ud over hjemmebesøg hvert år til de 25 % med størst behov, gennemføre hjemmebesøg i alle hjem på et klassetrin i indskoling og et på mellemtrinnet. Det stiller krav til en styrket forvaltningsindsats:

- Det er forvaltningens hensigt at søge viden om forældres ønsker og forventninger til hjemmebesøg og samtidigt få formidlet et budskab om, at det skal ses som en udvidelse af den individuelle kontakt mellem skole og hjem, som ellers er begrænset til den traditionelle skole-hjemsamtale, der gennemføres på skolen. Forvaltningen påtænker derfor som led i AKF-evalueringen at gennemføre nogle fokusgruppeinterviews, hvor såvel forældre som lærere bliver interviewet. De interviews kan antageligt gennemføres kort efter jul, og BUU kan præsenteres for et resultat af undersøgelsen primo marts 2008
- Det har været overvejet, om der skal udarbejdes en ny pjece som vejledning i hjemmebesøg i et mere generelt perspektiv, men i lyset af den netop færdige pjece om det generelle skole- hjeamsamarbejde, skønnes det ikke at være den rette løsning. Den nye pjece kan læses som gode råd og vejledning, der kan tages i anvendelse i mødet mellem forældre og lærer og kan derfor også anvendes i relation til hjemmebesøg dog uden at have det specifikke sigte for øje.
- Forvaltningen påtænker i stedet at formidle gode erfaringer fra skoler, der har gennemført vellykkede hjemmebesøg. Formidlingen etableres til distrikternes skolekonsulenter på et temamøde, der planlægges i december 2007.

3. *Hvordan sikres, at hjemmebesøgene faktisk gennemføres efter intentionen?*

- For at skaffe mere konkret viden om hjemmebesøgene i indeværende skoleår agter forvaltningen at foretage en række stikprøver med kontakt til skoleledere for at indsamle viden om, hvor mange hjemmebesøg der er planlagt samt antallet af allerede gennemførte hjemmebesøg. Stikprøverne tænkes foretaget primo december 2007.

- Hjemmebesøg har været et af distriktsledelserne prioriteret område i forbindelse med resultatsamtalerne på 39 skoler i oktober 2007. Distriktsledelserne følger op på denne fokusering, dels gennem deres almindelige tilsyn, dels gennem skolerne udviklingskontrakter december 2007 (forventes som kontraktpunkter på 15 skoler).

Derfor vil forvaltningen

- Udvide den aktuelle AKF-evaluering til at omfatte fokusgruppeinterviews, hvor forældre bliver interviewet om deres interesser i og erfaringer med at modtage hjemmebesøg, og hvor lærere bliver interviewet om hvordan de introducerer hjemmebesøg, hvilken støtte og opbakning de får (eller har brug for). Den samlede evaluering skal afsøge best practice og gerne anbefale nye og kreative tilgange til et ligeværdigt skole-hjemsamarbejde.
- formidle gode erfaringer fra skoler, der har gennemført vellykkede hjemmebesøg. Formidlingen etableres til distrikternes skolekonsulenter på et temamøde, der planlægges i december 2007
- indsamle stikprøvevis viden om, hvor mange hjemmebesøg der er planlagt samt antallet af allerede gennemførte hjemmebesøg. Stikprøverne foretages primo december 2007.
- lade Kvalitetsrapport 2008 følger tæt op på skolernes indsatser og resultater på området.

Handleplan for registrering og opfølgning på elevfravær

Dette notat besvarer spørgsmål rejst i forbindelse med udvalgets første behandling af kvalitetsrapporterne.

Som det fremgår af Kvalitetsrapporten har registreringen af bekymrende fravær ikke været tilfredsstillende. Derfor er der lavet en ny og mere effektiv procedure for skolernes systematiske registrering af bekymrende elevfravær samt sikring af en umiddelbar reaktion og opfølgning på et sådant fravær.

Indberetning af elevfravær i KMD Easy

Børne- og Ungdomsforvaltningen har hidtil haft en indberetningsprocedure med indberetning af det samlede fravær hver anden måned. Denne procedure har imidlertid ikke fungeret efter hensigten. For at styrke beredskabet, skal der etableres en effektiv løsning på indberetningsproceduren. Da skolerne i forvejen benytter KMD's elevsystem (KMD Easy), er det mest hensigtsmæssigt at tage systemets fraværsmodulet i anvendelse. Fraværsmodulet benyttes af andre kommuner, og betragtes her som et godt arbejdsredskab til at registrere fravær. Forvaltningen har i juni 2007 afholdt kurser om indberetning af elevfravær i KMD Easy for skolesekretærer.

Fraværsmodulet i KMD Easy skal fra skoleåret 2007/2008 benyttes af samtlige skoler, der benytter KMD Easy. Elevfraværet skal indberettes minimum en gang pr. måned. Skoleledelsen har en forpligtelse til at sikre dette.

Ændret bekendtgørelse samt nye blanketter

Bekendtgørelsen om elevers fravær fra undervisningen i folkeskolen er ændret ved Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 768 af 5. juli 2006.

I korthed går bekendtgørelsen ud på, at skoleledere skal give meddelelse til kommunen om fravær:

1. Straks, hvis skolen får oplysning om, at en elev opholder sig eller kan formodes at opholde sig i udlandet, og
2. Senest, hvis en elev har været fraværende i en uge, herunder hvis en elev ikke er mødt i skole i den første uge efter sommerferiens afslutning, og fraværet ikke skyldes sygdom eller ekstraordinær frihed med skolelederens tilladelse.

I den forbindelse er der udarbejdet 2 nye blanketter - En "Straks-blanket" som benyttes i tilfælde 1 og en "Ugeblanket" som benyttes i tilfælde 2 (se bilag).

Procedure ved bekymrende fravær

Der er udarbejdet en procedure for indberetning af og opfølgning på elever med bekymrende fravær. Proceduren indeholder følgende hovedtræk:

1. Skolesekretæren orienterer skolelederen om elever med bekymrende fravær
2. Skolelederen tager kontakt til klasselæreren med henblik på udarbejdelse af handleplan for eleven.
3. Hvis handleplanen ikke virker, indsender skolen en blanket til distriktet.
4. Distriktet har herefter i samarbejde med skolen ansvaret for den videre sagsbehandling. Dette kan medføre samarbejde med for eksempel PPR, Socialforvaltningen og det rådgivende "§ 37a, pkt. 49-udvalg". Distriktet har den koordinerende rolle, mens det er

skolelederen, der har ansvaret for eleven indtil en eventuel beslutning om et andet undervisningstilbud er truffet.

5. Der er lavet en særskilt men lignende procedure for børn udenfor det københavnske folkeskolesystem.

Derfor vil forvaltningen

- Sikre, at de involverede parter er orienteret og bevidste om deres ansvar i forbindelse med elevfravær.
- Sikre, at registrering og opfølgning sker ifølge handleplanen.

Lektiecafeer

Dette notat besvarer tre spørgsmål, som blev rejst i forbindelse med udvalgets første behandling af kvalitetsrapporterne.

1. Hvilke skoler har lektiecafeer?

- Alle almene folkeskoler i kommunen har en lektiecafé. Der udmeldes årligt ressourcer til denne. Forvaltningen foreslår ingen ændringer af dette.

2. Hvordan sikres, at det er de rigtige børn, der benytter lektiecafeen? (Oplysningerne om, hvem der benytter den pt., stammer fra CASA's evaluering af lektiecafeerne fra november 2005, da dette er de nyeste data, forvaltningen har på området. Forvaltningen har ikke grund til at antage, at billedet har ændret sig væsentligt).

- Evalueringen fremfører følgende om forholdet mellem elevbaggrund og fremmøde i lektiecafeen. Den højeste fremmødeprocent i lektiecafeen ses på følgende typer skoler:

- Skoler med mange tosprogede elever
- Skoler med mange forældre på kontanthjælp

Endvidere har en række forhold ved skolens tilbud og rammer betydning for fremmødet, således at det højeste fremmøde ses på:

- Skoler med lang åbningstid i lektiecafeen
- Små skoler
- Skoler med mange lærere tilknyttet
- Skoler med aktiviteter i lektiecafeen

På denne baggrund ser det umiddelbart ud til, at der er et relativt højere fremmøde til lektiecafeer på skoler, hvor der er mange elever med en hjemmebaggrund, hvor det kan være svært at få hjælp til lektierne derhjemme. Overordnet tyder CASA's evaluering altså på, at det er de rigtige børn, der benytter lektiecafeerne.

En uddybning af data om, hvem der benytter lektiecafeen, kræver, at man beder skolerne registrere dette i relation til en nærmere operationalisering af målgruppen. Lektiecafeens primære målgruppe er "alle elever, der anses for at have behov for lektiehjælp. Lektiecafeen er åben for alle" (Børne- og Ungdomsudvalgets beslutning den 24.5.06, j.nr. 287223).

Forvaltningen foreslår, at et ønske til skolerne om yderligere registreringer ikke iværksættes på nuværende tidspunkt, men afventer en nærmere undersøgelse af forældrenes tilfredshed (se nedenfor). Denne anbefaling skal ses i lyset af det overordnede ønske om at afbureaukratisere skolernes arbejde.

3. Hvordan opnås højere forældretilfredshed med lektiecafeerne?

- Forvaltningen foreslår, at forældretilfredsheden først undersøges nærmere, inden der træffes beslutninger om ændringer. Dette skyldes, at de data, der videregives i kvalitetsrapporten, som påpeget i rapporten er uklare. Det er ikke muligt at se, om de forældre, der er utilfredse, har børn, der faktisk har benyttet sig af tilbuddet eller ej. Data stammer fra KL-Kompas.

Derfor vil forvaltningen

- lade de kommende skoleevalueringer af alle skoler sætte fokus på lektiecafeer, hvis der på baggrund af data i kvalitetsrapporten 2008 viser sig særlige problemer på området.
- Undersøge, hvilke elever der faktisk anvender lektiecafeerne, og om de får de rigtige tilbud i forhold til deres behov
- sikre, at spørgsmålene i KL-Kompas skærpes, så det i næste runde bliver muligt at se forældretilfredsheden hos de forældre, hvis børn rent faktisk har benyttet tilbuddet

- sikre, at der i spørgeskemaet til skolerne i forbindelse med kvalitetsrapport 2008 indgår et antal spørgsmål om skolernes faglige og organisatoriske arbejde med lektiecafeerne, herunder skolernes information til forældrene om tilbuddet

Lærernes undervisningstid

Dette notat besvarer et spørgsmål, som blev rejst i forbindelse med udvalgets første behandling af kvalitetsrapporterne.

1. Er det ikke muligt at opnå, at en større andel af lærerne arbejdstid anvendes til undervisning?

Det ligger inden for Københavns Kommunes kompetence at afgøre, hvor mange årlige undervisningstimer lærerne på kommunens folkeskoler i gennemsnit skal levere. Antallet af årlige undervisningstimer pr. lærer er hverken fastlagt i Aftale mellem KL og Lærernes Centralorganisation om arbejdstid for lærere eller i Rammeaftale mellem BUF og Københavns Lærerforening om arbejdstid for lærere i Københavns Kommune. I undersøgelser af læreres arbejdstid er det flere gange blevet konkluderet, at lærerne i Københavns Kommune gennemsnitligt underviser nogenlunde det samme antal timer pr. år som en gennemsnitslærer på landsplan, og at det årlige undervisningstimal ligger på det niveau, der i sin tid var forudsætningen for indgåelsen af den centrale arbejdstidsaftale.

På grund af forskelle i de lokale aftaler og opgørelsen af arbejdstid kan det gennemsnitlige undervisningstimal dog ikke nødvendigvis direkte sammenlignes fra kommune til kommune. Det klassiske undervisningsbegreb omfatter skemalagt "katederundervisning". Det udvidede undervisningsbegreb omfatter aktiviteter som f.eks. gruppearbejde, lejrskoler/ekskursioner, rådgivning/sparring/vejledning, løbende evaluering, målfastsættelser og evaluering, elevsamtaler samt sociale- og kulturelle arrangementer.

Det konkret opgjorte undervisningstimal (det klassiske undervisningsbegreb) var i Københavns Kommune i skoleåret 2005-2006 på 653 timer, mens det i skoleåret 2006-2007 var på 641 timer. Det tilsvarende undervisningstimal på landsplan var ifølge konsulentfirmaet Capacent i samme periode på 648 timer.

Ifølge KLS analyse af lærernes arbejdstid i Københavns Kommune i 2005-2006 underviser en gennemsnitslærer i Københavns Kommune 698 timer om året, heri er det udvidede undervisningsbegreb medregnet. Hertil kommer opgaver der er defineret i den centrale arbejdstidsaftale, hvad angår individuel tid (forberedelse mv.) på 375 timer pr. år og udviklingstid på 155 timer pr. år. Hertil kommer akkorderne i Rammeaftalen for fleksibilitetsakkord på 15 timer og elevfrikvarterer på 204 timer. Det betyder, at der er 233 timer til rest til andet arbejde. De 233 timer fordeles på den enkelte skole på andre opgaver end undervisning.

Hvis man ønsker at forhøje undervisningstimallet, er der umiddelbart to muligheder:

- Enten tages tiden fra skolernes pulje til "andet arbejde", hvilket har som konsekvens, at nogle opgaver vil falde bort eller må nedprioriteres, eller eventuelt at opgaver skal løses på kortere tid.
- Eller også fastholdes skolernes pulje på 233 timer til andre opgaver end undervisning, således at skolens råderum er uændret, og tiden må i givet fald tages fra elevpauserne eller fleksibilitetsakkorden.

Eftersom en forhøjelse af det gennemsnitlige undervisningstimal vil berøre alle lærere, bør nedprioriteringer foretages på områder, hvor alle lærere (eller en stor del af lærerne) er involveret, og som ikke er fastlagt i den centrale arbejdstidsaftale.

Der kan i den forbindelse peges på muligheden for nedprioritering især i forhold til

- skole-hjemsamarbejde
- lejrskoler
- kurser og efteruddannelse
- elevpauserne

For god ordens skyld gøres der opmærksom på, at KLF mange gange har udtrykt, at en reduktion af elevpauseressourcen og fleksibilitetsakkorden er konfliktstof. Hvis den model vælges, vil der med andre ord med meget stor sandsynlighed ikke kunne indgås en rammeaftale om arbejdstiden.

Derfor vil forvaltningen

- gennemføre en nøjere vurdering af de aftalemæssige konsekvenser af en vedtagelse af et højere undervisningstimal.

AKT-vejledere

Dette notat besvarer de spørgsmål, som blev rejst i forbindelse med udvalgets første behandling af kvalitetsrapporterne.

1. *Hvordan kan AKT-vejledere inddrages i relation til elever med højt fravær?*

- Det indgår i beskrivelsen af vejlederopgaven, at AKT-vejlederen skal have et godt kendskab til elevernes trivsel, herunder have kendskab til og kunne formidle viden om hvor mange og hvilke elever, der befinder sig i en særlig 'truet' position, hvad angår deres skolefærdigheder og generelle trivsel. Heri ligger også, at elevfravær skal indgå, men dette vil blive præciseret i en opdatering af hæftet (på www.bufnet.kk.dk).
- Det er aftalt med den ansvarlige for AKT-netværket, at emnet 'AKT-vejlederen og elevfravær' bliver et dagsordenpunkt på AKT-vejledernes årlige møde (næste gang foråret 2008).

2. *Hvordan sikres det, at der faktisk er AKT-vejledere på alle skoler?*

Det er naturligvis en forudsætning for at inddrage AKT-vejlederne, at de faktisk findes på alle skoler, således som det er politisk besluttet 27. april 2005. Oprindeligt er der uddannet det tilstrækkelige antal, men pga. lærerforflytninger og skift til andre stillinger mangler der nu AKT-vejledere på 10 skoler samtidig med, at specialskolernes inddragelse i Faglighed for Alle gør det rimeligt at sikre, at også specialskoler og specialklasserækker får uddannede AKT-vejledere. Forvaltningen har derfor 14. november 2007 indgivet forslag i forbindelse med FFA-særbevilling (de 15 mio. kr.) om en ekstra uddannelsesrunde i 2008 og 2009.

- Hjemmebesøg har været et af distriktsledelserne prioriteret område i forbindelse med resultatsamtalerne på 39 skoler i oktober 2007. Distriktsledelserne følger op på denne fokusering, dels gennem deres almindelige tilsyn, dels gennem skolerne udviklingskontrakter december 2007.

Derfor vil forvaltningen

- at præcisere over for AKT-vejlederne, at de skal inddrage elevfravær i deres virksomhed, og at tage emnet op på det årlige møde med AKT-netværket senest 1. maj 2008.
- at gennemføre uddannelsen af endnu et hold AKT-vejledere, således at alle almenskoler – og alle specialskoler/specialklasserækker med behov herfor – fra 2009 har en uddannet AKT-vejleder til rådighed.